

מה טובו אוהליך יעקב ... כנחלים נטיו ...

[לקוטי הלכות - תפילת מנחה ד' - צ']

זהו מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל, שהם הבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בחינת המשכן ובית המקדש; שראה בלעם שעיקר כח ישראל בכל הגלויות - בפרט הגלות האחרון הארוך הזה - הוא על ידם.

כי בלעם בירך את ישראל שלושה פעמים כנגד השלושה בניינים של בתי מקדשו; כי בלק ובלעם היו קוסמים ומכשפים גדולים, וראו גודל החורבנות שיהיה לישראל, מחמת התגברות הסטרא אחראי להחטיאם בכל פעם ועל כן, רצו לעקור את ישראל לגמרי, חס ושלוש. אבל ה' לא עזבנו בידם, והפך הקללה לברכה. ועל כן, כשראה בלק שברכס ברכה הראשונה, עדיין לא שב מדעתו הרעה, מחמת שצפה שבית הראשון שהוא בחינת ברכה הראשונה של בלעם סופו לחרב. על כן סבר שיתגבר עוד, אולי תחול הקללה, חס ושלוש. וכמו שבאמת חשבו נבוכדנצר וטיטוס וכל הרשעים המחריבים, שמאחר שרואים שיש להם כח להחריב את הבית המקדש, על כן הם אומרים: "לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד".

וכן בפעם השני, שהוסיף בלעם לברכס, חזר והתחזק ברשעתו להוליכו למקום אחר, אולי תחול הקללה, חס ושלוש, משם; מחמת שראה שגם הבית השני יהיה נחרב; ובפרט ששם אל המדבר פניו, אל חטא העגל, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה. וגם בעוצם רשעתו, ראה שאי אפשר להשיג קץ האחרון, כי הוא נעלם מאד מאד, כי לביה לפומיה לא גלי [מלבו לפיו לא גילה]; על כן סבר שעתה, בפעם השלישית, תחול הקללה, חס ושלוש.

אבל ה' יתברך, בעוצם רחמיו מאד, כאשר עקם את פיו עד שהוכרח לברכס, פתח תכף בתחילת הברכה: **מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל**, שהוא מה שכתבנו לעיל, שבכח האוהלים הקדושים והמשכנות של יעקב וישראל - שהם הבתי כנסיות ובתי מדרשות של הצדיקים אמת, שהם בחינת מקדש מעט - על ידי זה, לא יוכל לבלוע את ישראל, חס ושלוש, כי על ידי זה יתגברו עליו בכח הצדיקים האמתיים שבכל דור ...

וזהו **כנחלים נטיו**, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה, אף הבתי מדרשות מעלין מטומאה לטהרה ...

וזהו **כגנות עלי נהר**, זה בחינת מה שנתבאר לעיל, שעיקר תיקון הבית המדרש - שהוא בחינת מקדש מעט - הוא מה ששם מתקבצין כל הנקודות טובות וכל התעוררות טוב של כל אחד, אפילו של הגרוע שבגורעים. כי בתוך הכלל, הכל מצטרף יחד שנחשב אצלו יתברך. **כי הן אל כביר לא ימאס**, עד שנחשב לאתערותא דלתתא [נתערות מלמטה], שעל ידי זה עיקר התיקון. כי ה' יתברך מצפה לזה מאד, כנזכר לעיל, ותכף מתעורר אתערותא דלעלא [נתערות מלמעלה] לסייעם וכו'. כי שם בבית המדרש, בחינת הבית המקדש,

הלכות

מה טובו אוהליך יעקב

כמו כן הוא בעניין האתערותא דלתתא ואתערותא דלעלא, לפעמים כשאין האתערותא דלתתא כראוי מתעכב השפעת האור העליון לסייעו כראוי, שהוא בחינת אתערותא דלעלא; ואזי אם אינו חזק בדעתו כראוי, יכול לפול על ידי זה, חס ושלוש; ולפעמים יורד עליו בחינת אתערותא דלעלא מיד, וכנזכר לעיל לעניין הצמחים.

אבל בכח הצדיקים האמתיים, על ידי שנכללן בהקיבוץ הקדוש של הבית המדרש שלהם, אזי מתחזק תמיד בכל מה שעובר עליו, בכח הסיוע דלעלא, שהוא בחינת אתערותא דלעלא שיורד עליו מיד, בבחינת **כגנות עלי נהר** שאינם צריכים להמתין על גשמים - כי הנהר סמוך אליהם מיד. כמו כן שם באוהלים ומשכנות יעקב וישראל, סמוך וקרוב מאד האתערותא דלעלא לבחינת האתערותא דלתתא, לסייעו בכל עוז להתחזק תמיד, וכנזכר לעיל.

עצות

[לקוטי עצות - סבלנות, ו']

○ תסבול ותקבל באהבה כל הרעות והיסורין הבאים עליך חס ושלוש, כי ראוי שתדע שלפי מעשיך, עדיין הוא מתנהג עמך ברחמים רבים, כי היה מגיע לך יותר ויותר, חס ושלוש, לפי מעשיך.

תפילה

[לקוטי תפילות א' - קכ"א]

אשרי הגבר אשר תייסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו. להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת. כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב. רבונו של עולם, מלא רחמים, טוב ומטיב לכל, עזרני והושיעני שאזכה לקבל הכל באהבה, ואפילו כשאתה שולח עלי ברחמיך לפעמים איזה יסורין הנדמים לרעות חס ושלוש, אזכה לקבל הכל באהבה גדולה באמת, ותפתח את לבי בקדושה גדולה, שאזכה לידע ולהבין באמת, אשר כמוני, כמו שאני הוא, כמו שעשיתי נגדך, כל מה שאתה עושה עמי, הכל רחמים רבים וחסדים גדולים בלי שיעור וערך עד אין סוף ואין תכלית, כי אי אפשר לבאר ולספר לעולם עוצם רבוי הרחמנות והחסדים והטובות, אשר עשית עמי ואשר אתה עושה עמי, ואשר אתה עתיד לעשות עמי בכל-עת ורגע.

מה אומר מה אדבר, **מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי**. אך מה אעשה ועוונותי טמטמו את לבי ועקמו את דעתי ולבבי, עד שאיני זוכה להרגיש אהבתך בלבי, אף גם רוצים להטות את לבבי בכל-עת להרהר אחרי מדותיך הטובות והישרות, חס ושלוש. על כן באתי להפיל תחינתי לפניך, שתמלא

מתוועד ומתייחד ביחוד שלם ונפלא אתערותא דלתתא עם אתערותא דלעלא ...

וזה בחינת **כגנות עלי נהר**, היינו כמו גן צמוחים בו פירות כשהוא אצל הנהר, שתכף כשזורעין בו נמשך עליו מימי הנהר להשקותו ולהצמיחו מהרה; מה שאין כן שארי גנות כשזורעין אותן, שצריכין להמתין עד **ישקיף ה' משמים**, להוריד עליהם גשמי ברכה להצמיחם. כמו כן ממש הם הבתי כנסיות ובתי מדרשות של ישראל, שכל התפילות והתורות והעבודות שעושים בהתקשרות הקיבוץ הקדוש שבבתי כנסיות ובתי מדרשות, נמשך עליהם מיד **מהנהר היוצא מעדן להשקות את הגן**, להצמיחם ולגדל פרותיהם מהרה.

כי בחינת האתערותא דלעלא יורד עליהם מיד, בזכות הקיבוץ הקדוש שמתקבצים אל הצדיק האמת, וכנזכר לעיל. כי היחוד וההתוועדות של האתערותא דלתתא הוא ממש כמו צמיחת פירות הגינה. כי אף על פי שהשם יתברך בורא ומקיים הכל, כי הוא בורא פרי העץ ופרי האדמה וכל מיני צמחים שבעולם, אף על פי כן, ברא העולם בהנהגה כזאת שההכרח שהאדם יחרש ויזרע הארץ והגינה, ואחר כך הוא מוריד עליהם גשם מן השמים, ועל ידי זאת דייקא צומחים הפירות וכל הצמחים.

וכל זה הוא מחמת שכל מה שבעולם, הכל נברא בשביל האדם הבעל בחירה, שעיקר גדולתו הוא מחמת בחינה הנזכר לעיל, בחינת אתערותא דלתתא שתלוי בהאדם הבעל בחירה דייקא, שבשבילו נברא הכל. ועל כן, כל הדברים שבעולם, הכל צריכין אל האדם שיעסוק בתיקונם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק: **אשר ברא אלקים לעשות** וכו' (כמובא בדברינו מזה המקום אחר). וכמו שבעניין הצמחים של הגינות, לפעמים אף על פי שזורעין, אינם צומחים או שמתעכב צמיחתם מחמת עיכוב הגשמים, אבל כשה' יתברך נותן הגשם בעתו, הם צומחים מיד.

רחמים עלי. ותשמרני ותצילני מכל מיני עקמימות שבלב, ותחזק את לבבי ודעתי באמונתך הקדושה, לידע ולהאמין תמיד כי צדיק אתה ה' וישר משפטיך. ולפי מעשי הרעים הפגומים, אתה מתנהג עמי בחסד גדול וברחמים רבים בלי שיעור. ואתה ברחמיך וחסדיך הגדולים, תחוס ותחמול עלי ותשמרני ותצילני מכל מיני רעות וצרות ומכל היסורין שבעולם, כי אתה חנון המרבה לסלוח. ולפי עוצם ורובי פשעי אשר כל היסורין שבעולם אינם מספיקים, חס ושלום, לתקן עוון אחד הקל שבקלים בערך עוונותי, אף-על-פי-כן רחמיך יקדמוני, כי אתה יכול למחול ולסלוח לי בלי שום יסורים כלל, כמו שכתוב: **כי עמך הסליחה למען תוורא.** וכתוב, **כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות, והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו.**

על כן פרשתי ידי אליך, בעל הרחמים, רחם עלי ושמרה נפשי והצילני מכל מיני רעות וצרות ומכל היסורים שבעולם, לא כחטאינו תעשה לנו ולא כעוונותינו תגמול עלינו, ומה שאנו מוכרחים לקבל על פי דרכי רחמיך וחסדיך האמתיים, אנה ה', טוב ומטיב, עשה עמנו פלא לחיים, ועזרנו והושיענו שנוכה לקבלם באהבה גמורה באמת, ולא תשלח עלי שום יסורים כי אם בעת אשר תעזרני בקדושתך העליונה שאזכה לקבלם באהבה גמורה באמת, ולא אתחיל להרהר אחר כך, ולא זוכה לשום אשם נפשי, ואל אומר **נשאתי ולא אחבל.**

רחם עלי למענך, ולא אהיה מבעט ביסורים, רק תיתן לי כח ודעת לקבלם באהבה באמת, בעת אשר תרצה ברחמיך האמתיים ליסרני באהבה, כאשר ייסר איש את בנו. וברחמיך הרבים, תקל מעלי היסורים בכל הקלים [הקולות] שבעולם, כי כחי חלש ודל ודעתי פגומה, ואין לי שום כח ודעת לקבל יסורים כלל. **כחסדך עשה עמי, חנני אלקים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי. כחסדך חייני ואשמרה עדות פיד. ה' אל באפק תוכיחני ואל בחמתך תייסרני.**

מלא רחמים, עשה רצוני כרצונך, שאזכה לבטל רצוני לגמרי מפני רצונך ולא יהיה לי שום רצון של עצמי כלל, רק כל רצוני יהיה שיהיה הכל כרצונך באמת מעתה ועד עולם, אמן סלה.

סיפור

(אבני"ה ברזל - ס"ג)

פעם אחת סיפרו למוהר"נית שר' נפתלי הוא כעסן. ואמר מוהר"נית לא ידעתי שהוא גדול כל כך, שעל כל אלה הוא ר' נפתלי, שהבעל דבר אינו יכול להפילו על ידי כעס?

ופעם אחת היו מספרים איזה אנשים זה עם זה, ושאל אחד את השני מפני מה עשה השם יתברך גזרות נעקרעטין פה ברוסיה, בשלמא בקיר"ה היה עונש הזה מפני שקרעו את ספרי התולדות ז"ל. והשיב השני אפשר מפני שקרעו ספרי ר' נחמן מברסלב. ור' נפתלי סיפר מזה ואמר, מפני שהעולם היו חולקים על האר"י הקדוש נגזר על העולם

גזרת ת"י. ומפני שהיו מתנגדים על הבעל שם טוב ז"ל נגזר על העולם גזרת גאנטי (שהיה אחר פטירת הבעל שם טוב בשנת תק"ך). ובשילב שהיה התנגדות על רבינו ז"ל, נגזר על העולם גזרת נעקרעטין וכל הגזרות עד ביאת משיח צדקו במהרה בימינו אמן.

ופעם אחת סיפר רבינו ז"ל, ראיתי בעולם העליון שמתפלל אחד איזה תפלה וכו' (ושבח מאד את התפלה) [האב איך אויף גידעקט דאס פנים האב איך גיזעהן אז דאס איז מיין נפתלי] גליתי את פניו וראיתי שזה נפתלי שלי. ופעם אחת היה מעשה בעת הנעקרעטין שהדרך היה אפילו מי שהיה לו בילעט חרות [תעודת שחרור], היו מחפשיין ולוקחים הבילעט וקורעים אותו ומעלילים שאין לו בילעט, כדי לקח אותו לאיש חיל. והיה אחד שהשכיר את בנו שיהיה אצל ר' נפתלי. ופעם אחת באו אצל רבי נפתלי ומצאו את הבחור ושאלו בילעט. וירא אביו שיקרעו הבילעט, על כן עשה קולות עד שהתקצבו כל העיר, ואז לא ירא עוד להראות הבילעט כי כלם יהיו עדים. ורבי נפתלי התפלל אז מנחה, וירא האיש הנ"ל שרבי נפתלי לא יקפיד על שבלבו מתפלתו.

ובשעת הסעודה ביקש ממנו שימחול לו. ורבי נפתלי השיב לו שאינו יודע כלל מכל המעשה, כי תפלתו היתה בהתפשטות הגשמיות, עד שהרעש מכל העיר שהיה בביתו והוא לא שמע כלל.

צדיק

(אוצר הידאה - צדיק - ר"ח)

כשאין זוכין למצוא הצדיק האמת, אזי צריכין להתענות הרבה, ועל ידי התענית שמשברין תאוות אכילה, על ידי זה נכנע מזונא דגופא, וממשיכין קדושת הצדיק שהוא בחינת מזונא דנשמתא, ועל ידי זה יזכה למצאו.

חיי מוהר"י

(שלא להתעקש על שום דבר.... תל"ח)

פעם אחת, היה מדבר עמנו, והיה מרבה לדבר אז מעניין מעלת ההתבודדות, והיה מפליג מאד בשבח מעלת גדולת הנהגה זו. ואמר שאי אפשר לצוות לאנשים שינהגו הנהגה זו, כי אם שעה אחת ביום, כי אי אפשר להכביד עליהם יותר. אבל באמת היו צריכים שיהיה להם כל היום התבודדות. ודבר אז מאד בעניין זה, וכמה שיחות נאות ויפות נשמע אז מפיו הקדוש מעניין מעלת ההתבודדות, העולה על הכל.

ואמר, הלא יכולים ללחש על קני שרפה שקורין ביקס [רובה] שלא תהיה מורה [מען קאן פארשפרעכן א ביקס זי זאל ניט שיסן]. כי הדיבור יש לו כח גדול, והבן היטב. והיה מאריך בשיחה זו כל היום, אשרי שיאחז בזה.

מכתב

(אבי הנחל ב' - מכתב רע"ט)

ה' יאר עינינו ועיני כל ישראל, שיכנסו דברי הצדיק בלבנו, כי הם דברים נפלאים מאד מאד, אשר אין לשער...

אי אפשר להאדם להבין שום דבר כי מאד עמקו מחשבותיו יתברך... מבשרך לא תתעלם, היינו שלא תעלים עיניך מלרחם על בשרך, היינו שעל ידו נח בשר גופך, כי צריכים מאד לרחם מאד על הגוף, לראות לזכוכי, כדי שיוכל להודיע לו מכל ההארות וההשגות שהנשמה משגת; כי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם כי כשיש לגוף עזות מבחינת **והכלבים עזי נפש** - שהוא עז וחזק בהתאוות - אין הנשמה יכולה לסמוך עצמה ולהתקרב להגוף, להודיע לו מההשגות שלה.

על כן צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכוכי כך הגוף, שעל ידי זה תוכל הנשמה להודיע, ולחפש מאד ולהתפלל לה' יתברך הרבה מאד, שיזכה להתקרב להצדיק האמת שיש לו רוח נבואה, כדי שיתברר המדמה שלו, כדי שיזכה לאמונה שלמה; ואז זוכין לאמונת חידוש העולם, להאמין שה' יתברך ברא את העולם **יש מאין המוחלט**, שזה אי אפשר להשיג בשום שכל, כי אם על ידי אמונה לבד.

מלך המשיח ימשיך ויגלה בכל העולם אור הדעת של הצדיק האמת, בהתגלות נפלא ובשכל נפלא ואמת בתכלית השלמות, שעל ידי זה ילכו כולם בדרכי התשובה וישובו לה' יתברך, ואפילו כל המינים וכופרים גמורים - שיצאו מכלל קדושת ישראל לגמרי - יחזרו לה' יתברך וילכו בחוקותיו לנצח.

כשבא כבוד חדש לאדם, צריך ליזהר מאד, שלא להיות רודף אחר הכבוד, ולא יקבל הכבוד ולא ישתמש עם הכבוד לצורכו, לצורך בשביל כבוד עצמו, חס ושלום, רק יברח מכבוד עצמו לגמרי בתכלית, ותשאיר לב אמת, כי על ידי שחפץ בכבוד עצמו, הוא פוגם בבחינת **מלא כל הארץ כבודו** [כי אין אני והוא יכולים לדור ביחד], ישתדל באמת רק לקבל הכבוד למען כבוד ה' יתברך, וכבודו ישתדל באמת להעלותו למלך הכבוד.

אכילה

החלב הוא בחינת גאווה, ועל כן אסור באכילה, כי הגאווה אסורה לנו, כי היא רק לבוש של השם יתברך אשר לו הגאווה והגדולה האמתית יתברך, כמו שכתוב: **ה' מלך גאות לבש**. וזה בחינת איסור חלב, שאסור להדיט ועולה לגבוה בקרבנות, כי צריך להעלות כל הגאווה והגדולה רק להשם יתברך.

(אוצר הידאה - אכילה - צ"ג)